

Antoine Bodar

Derde Zondag van Pasen (C)

Begijnhofkerk Amsterdam 18 IV 2007

Catherina-kathedraal Utrecht 22 IV 2007

AAN DE ANDERE OEVER

Op Paasmorgen is het graf leeg gebleken. Jesus is meteen verschenen aan Maria Magdalena en op de avond van die eerste dag ook aan de apostelen. Een week nadien komt Hij nog eens in hun midden en belijdt ook Thomas zijn geloof. Hij is in staat te geloven omdat hij de Heer heeft aangeraakt. Daarna klaarblijkelijk verlaten de apostelen Jerusalem en keren terug naar huis – naar Galilea – en zoeken kennelijk in het dagelijkse werk van weleer het gewone leven op te nemen. Zo het Evangelie van Joannes (cf. 20,1-31).

‘Ik ga vissen’, zegt Petrus. ‘Dan gaan wij mee’, reageren de anderen (Jo 21,3). Wie in verwarring is of veel heeft meegemaakt in verdriet of vreugde, probeert de dagelijkse draad weer op te nemen om zo in de vertrouwde structuur van leven evenwicht te herwinnen. Stellig een wijsheid die steeds opgeld doet. Of is het hier bij de leerlingen aan het meer van Tiberias wellicht ook uiting van wantrouwen en teleurstelling en onzekerheid? Mogelijk. We behoeven ons maar een ogenblik in hen te verplaatsen. In hervatting van arbeid keert ten minste zekerheid van bestaan terug. En de apostelen wisten in die dagen nog niet uit de Schriften dat Jesus uit de doden moest opstaan (cf. Jo 20,9). Het was nog geen Pinksteren geworden. De Heilige Geest was nog niet over hen gekomen. Want Jesus was nog niet naar de Vader teruggekeerd, opdat de Helper zou kunnen komen om al het door Hem aan hen geleerde in herinnering te brengen (cf. Jo 14,26). Zij wisten dus evenmin dat Jesus de Christus, de Gezalfde, de Messias, moest zijn – gestorven voor onze zonden volgens de Schriften, begraven en opgestaan volgens de Schriften (cf. 1 Kor 15,3-4) en dat wij, eertijds door onze zondigheid weliswaar tot de dood veroordeeld, in Hem herboren – tot eeuwig leven zijn toegelaten in Hem Die de vergiffenis en de verzoening, de naastenliefde en de Godsliefde in enen is. Zo immers heeft God ons ontrukkt aan het domein van de duisternis en overgebracht naar het koninkrijk van Zijn geliefde Zoon, Jesus Christus, in Wie onze zonden in voortdurend geduld worden vergeven (cf. Kol 1, 13-14). De dood, die als gevolg van zondigheid ons deel is, heeft Christus uitgebannen. Hij is het eeuwige Woord van God, de Wijsheid Gods Die – vóór alle tijd bij God vertoevend – tweeduizend jaar geleden van de eeuwige Koningstroon is afgedaald (cf. W 18,15) om ons te verlossen en van verdere zondigheid te weerhouden en ons eens te meer tot heiligheid te manen.

Zijn wij in onze dagen niet als de apostelen van toen volgens het Joannes-Evangelie? We weten het niet meer en durven het niet meer te geloven. We zien af van vertrouwen in eeuwig leven en schorten daarom trouw op aan Hem Die de poort van de hemel in lijden en dood en opstanding heeft ontsloten en nemen genoegen met genieten op de aarde zolang als het duurt – althans in het geldelijk rijke deel van de wereld.

Maar wat gebeurt? De leerlingen vissen de nacht lang maar vangen niets. Bij het ochtendgloren zien zij aan de oever een gestalte staan. Het blijkt Jesus Die kort na Zijn verrijzenis tegen Maria Magdalena al had gezegd: ‘Raak mij niet aan; want Ik ben nog niet opgevaren naar Mijn Vader.’ (Jo 20,17) Want Zijn lichaam is nu steeds verheerlijkt, zoals tevoren even op de berg Tabor. Hij staat daar aan de oever – aan de andere oever, al voorbij de tijd, vóór Zijn hemelvaart reeds terug in de eeuwigheid. En alsof Hij de apostelen eraan wil herinneren dat zij geroepen zijn tot mensenvissers, als zij maar in Hem geloven en op Hem vertrouwen, daagt Hij hen uit alsnog het net uit te werpen aan de andere kant van de boot. Zo doen zij. En nu wordt het net tot scheuren toe vol. Zij hadden het net nog eens uitgeworpen op gezag van de gestalte aan de oever, ofschoon zij nog niet in die gestalte Jesus hadden herkend. In vertrouwen op die figuur aan de andere zijde van het meer werd hun visvangst alsnog rijkelijk. En zo mogelijk nog rijkelijker door het vervolg: Aan land

gekomen, reikt Jesus hun vis en brood. 'Jesus trad dichterbij, nam het brood en gaf het hun, en zo ook de vis.' (Jo 21,13) Dat tot barstens toe volle net met vissen herinnert terstond aan de manden vol brood, eerst uitgedeeld en toen evengoed overgebleven na de wonderbare broodvermenigvuldiging. Jesus Zelf is de vis en het brood, legt Augustinus uit (cf. *Tractatus in Ioannis Evangelium* 123,2). Hij is de op het vuur geroosterde vis die in enen Christus is na Zijn lijden (*piscis assus, Christus passus*). Zoals vis is geroosterd om te worden gegeten, zo heeft Christus geleden om te worden geofferd. Maar de slechts één enkele keer voor altijd geofferde Heer Jesus Christus, Die daar staat aan de andere oever van het meer, brengt de Eucharistie in het geheugen terug. Hij is wel aan de andere oever, maar evengoed aan deze oever waar wij zijn – hoewel wij nog niet zijn vergeestelijkt zoals Hij na Zijn opstanding. De Heer geeft de apostelen naast vis brood. Brood herinnert hen aan het brood, gebroken op de avond vóór Zijn overlevering, toen Hij met de apostelen het Laatste Avondmaal vierde, en aan het brood, gebroken op de avond ná Zijn verrijzenis, toen Hij aan de Emmaüs-gangers de Schriften had ontsloten (cf. Lc 24,13-35). Aan de andere zijde van het meer – van het leven – brak Hij nog eens het brood, opdat de leerlingen nog eens zouden weten dat Hij de Heer is. En zo is de ontmoeting op de vroege ochtend aan het meer van Tiberias in Galilea teken van de voortgaande grensoverschrijding tussen deze en gene zijde, tussen nu en toen, tussen het brood dat wij aan de naasten verplicht zijn te geven en het brood waaronder Christus Zelf als voedsel wordt gegeven. En is niet de Eucharistie zelf door haar natuur reeds verbintenis van beide oevers – de oever van de aarde met die van de hemel? 'Uit Uw milde hand hebben we het brood ontvangen. Aan U dragen wij op de vrucht van de aarde, het werk van mensenhanden. Maak het voor ons tot brood van eeuwig leven.' Zo bidt de priester tijdens de Offerande in elke Heilige Mis.

Wie naar Israel reist en dat meer in Galilea aandoet, stelt zich des te gemakkelijker dat tafereel daar voor. In alle cultuurverandering van tweeduizend jaren blijft de natuur tamelijk zichzelf gelijk – tot nu toe althans. De duisternis is als toen en niet anders de zonsopgang. Het water is als toen en niet anders de waiende wind die het water van het meer doet rimpelen. Niet alleen in Judea en Jerusalem, waar Jesus is gekruisigd, heeft Hij gelopen en gesproken. Maar ook in Galilea aan het meer – zowel tijdens Zijn leven als na Zijn opstanding uit de doden. 'Het Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond.' (Jo 1,14) Die bewustwording maakt zich daar gewaar bij de Christen die zoals de ongelovige Thomas Jesus zou willen aanraken, opdat de Heer Zelf zijn ongelof tegemoet treedt en verleidelijk ongelof in overtuigend geloof verandert.

Maar laten we nu ons verplaatsen van Galilea naar Judea waar inmiddels Christus ten hemel is opgestegen en de Heilige Geest als de adem en de kracht en de moed Gods over Jesus' volgelingen is gekomen. Want in Zijn dood en opstanding is in vervulling gegaan het nieuwe verbond waaromtrent Jeremia (cf. 31,33-34) als Godsspraak voorzegt: 'Ik schrijf Mijn wet in uw binnenste. Ik grif die in uw hart. Ik zal uw God zijn en gij zult mijn volk zijn.' En om dat Godsvolk, die gemeenschap of *communio* nader te kunnen gestalte geven is de Heilige Geest gezonden om altijd de Kerk te bemoedigen en levend te houden tot het einde van de wereld.

Petrus, die eerst nog gepoogd heeft naar zijn vroegere vissersvak terug te keren, preekt nu dagelijks in de tempel van Jerusalem en wordt daar vooral met Joannes, de door Jesus bijzonder geliefde apostel, waargenomen – als het ware om aan te tonen dat zo onderscheiden naturen juist samen moeten optrekken om vruchtbaarheid voort te brengen. De doener en de ziener. De actieve Petrus en de contemplatieve Joannes. Actie immers behoeft contemplatie, zoals contemplatie actie behoeft. Petrus, geroepen tot de steenrots waarop de Kerk zou worden gebouwd. Joannes, geroepen om te zingen in de Apokalyps (cf. 5,13): 'Aan Hem Die gezeten is op de troon en aan het Lam Dat de zonden van de wereld wegneemt zij de lof en de eer en de roem en de kracht in de eeuwen der eeuwen.' En wij bidden met hem (cf. Ps 30,3-5): 'U zal ik loven, Heer. Gij hebt mij bevrijd. Gij hebt mijn ziel van de dood verlost. Gij hebt de dood teniet gedaan. Gij hebt ons losgemaakt van wie ten grave daalt. Daarom danken wij Uw hoogverheven naam. Daarom loven wij U, Heer onze God, ons leven lang.'

Dat preken van Petrus en de wondertekens die hij in Jesus' naam kan geven, waarover de Handelingen van de Apostelen berichten, bevallen de overheid helemaal niet. Diepe afgunst neemt bezit van de oversten. We zien weer eens in de altijd veranderende samenlevingen dat bepaalde constanten in het menselijke bedrijf gelijk blijven. Wellicht de meest constante daarvan is het niet gunnen van de ene aan de ander – de afgunst, de hoofdzonde die de hoogmoed stut.

Ze zijn al opgepakt, de apostelen. Ze hebben al in de gevangenis gezeten. Hun is al eens de prediking verboden. Maar zij zijn evengoed daarmee voortgegaan. Zij hebben eenvoudigweg verder getuigd van de Zoon van God Die mens is geworden – de Messias, Jesus de Gezalfde, de Christus. En zo ontspint zich het gesprek voor de Hoge Raad tussen de apostelen enerzijds met Petrus als woordvoerder en anderzijds de hogepriester (cf. Hnd 5,28):

'Hebben wij u niet uitdrukkelijk verboden onderricht te geven in die Naam?'

'Bovendien wilt gij ons het bloed van die man aanrekenen.'

En het antwoord op het ietwat laatdunkend spreken van *die* Naam en *die* man (cf. Hnd 5,29-31):

'Moeten wij God niet meer gehoorzamen dan mensen? De God van onze vaders heeft Jesus ten leven gewekt. Hij is Dezelfde aan Wie gij u hebt vergrepen door Hem aan het kruis te slaan. Hem heeft God als Leider en Verlosser verheven aan Zijn rechter hand om zo in Israel bekering te bevorderen en vergeving van zonden. Daarvan zijn wij getuigen.'

Welnu. Wat is onze eerste taak als Christen behoudens de liefde in alle gestalten te verwezenlijken en te bevorderen? Wij moeten getuigen van Christus, de levende Heer en de Hogepriester Die in eeuwigheid blijft en ons vraagt van Hem te getuigen – overtuigd maar communicatief, bescheiden maar krachtig.